

พฤติกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการเรียนการสอนบนเครือข่ายออนไลน์ ในยุควิถีการศึกษาใหม่ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาในภาคใต้ ประเทศไทย

นาวพล แก้วสุวรรณ¹

คมกริช รุมคอน²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนความรู้ และศึกษาพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการเรียนการสอนบนเครือข่ายออนไลน์ในยุควิถีการศึกษาใหม่ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาในภาคใต้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล จำนวน 380 คน เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2564 รวมเวลา 3 เดือน วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยวิธีการทางสถิติ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1. พฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนความรู้ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการแลกเปลี่ยนความรู้ในกลุ่มที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกันมากที่สุด (ร้อยละ 83.20) โดยมีการแลกเปลี่ยนความรู้กันเมื่อมีการมอบหมายงานจากรายวิชาต่าง ๆ (ร้อยละ 85.00) และในส่วนของลักษณะ/กระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้ส่วนใหญ่มีการแลกเปลี่ยนกับเพื่อนผ่านการสนทนา (ร้อยละ 82.40) 2. พฤติกรรมการเรียนรู้เป็นทีมเพื่อการแลกเปลี่ยนความรู้ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พฤติกรรมการสนับสนุนทีม มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.25$) รองลงมาคือ พฤติกรรมการรับฟังความเห็นของทีม ($\bar{X} = 4.17$) พฤติกรรมการสื่อสารในทีม ($\bar{X} = 4.13$) พฤติกรรมการร่วมหาข้อสรุป และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ($\bar{X} = 4.13$) และพฤติกรรมการวิเคราะห์ปัญหา ($\bar{X} = 4.00$) 3. พฤติกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.30$) รองลงมาคือ ด้านการสร้างเครือข่ายทางการศึกษา ($\bar{X} = 4.24$) ด้านการทบทวนบทเรียน ($\bar{X} = 4.16$) ด้านการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.15$) และด้านการอภิปรายร่วมกัน ($\bar{X} = 4.13$)

คำสำคัญ : พฤติกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้, การเรียนการสอนบนเครือข่ายออนไลน์, ยุควิถีการศึกษาใหม่, นักศึกษาระดับปริญญาตรี, สถาบันอุดมศึกษาในภาคใต้

¹อาจารย์ ดร. ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสารสนเทศ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และสถานวิจัยนวัตกรรมการศึกษาและการเรียนการสอนที่เป็นเลิศมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อีเมล: nawapon.k@psu.ac.th

²บรรณารักษ์ ฝ่ายหอสมุดจอห์น เอฟ. เคนเนดี สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

อีเมล: komgrit.r@psu.ac.th

Knowledge Sharing Behaviors on Teaching and Learning through Online Platforms: A New Normal Learning of Undergraduates in Southern Tertiary Education Level, Thailand

Nawapon Kaewsuwan¹

Komgrit Rumdon²

Abstract

The study aimed to examine levels of knowledge-sharing behavior and behaviors in sharing teaching and learning knowledge through online platforms of undergraduate students in the Southern tertiary education level of Thailand. This study was survey research and employed questionnaires with 380 first-year students at an autonomous university in Thailand. The data was collected from July to September of 2021. The data were analyzed by descriptive statistics. It was found that 1. Knowledge-sharing behavior mostly happened among students with common interests (83.20%). The sharing process was on Facebook groups (68.40%), and knowledge sharing occurred when there were assignments (85%). In addition, the students often shared knowledge by texting (82.40%). 2. Team learning behavior appeared to be the primary behavior in knowledge sharing at the highest level ($\bar{X} = 4.14$). Consequently, supporting team members was presented at the highest level ($\bar{X} = 4.25$). Moreover, listening to members' opinions aspect was ($\bar{X} = 4.17$), communicating among members aspect was ($\bar{X} = 4.13$), reaching consensus and applying knowledge aspect was ($\bar{X} = 4.13$), and analyzing problems aspect was ($\bar{X} = 4.00$), respectively. 3. Knowledge-sharing behavior was presented at the highest level ($\bar{X} = 4.20$). In detail, the teaching and learning aspect showed the highest average ($\bar{X} = 4.30$). Further, learning networking aspect was ($\bar{X} = 4.24$), reviewing lessons aspect was ($\bar{X} = 4.16$), promoting the learning process aspect was ($\bar{X} = 4.15$), and group discussion aspect was ($\bar{X} = 4.13$), respectively.

Keywords: Knowledge sharing behavior, Teaching and Learning through online platforms, New normal education, Undergraduates, Southern tertiary level

¹Lecturer, Dr., Bachelor of Art, Information Management Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, and Research Center for Educational Innovations and Teaching and Learning Excellence, Prince of Songkla University, E-mail: nawapon.k@psu.ac.th

²Librarian, John F. Kennedy Library, Office of Academic Resources, Prince of Songkla University, E-mail: komgrit.r@psu.ac.th

บทนำ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 ทำให้เกิดผลกระทบวงกว้างในหลายมิติทั่วโลก รวมไปถึงผลกระทบต่อแวดวงการศึกษาตั้งแต่การปิดเรียน การปรับเปลี่ยนมาใช้ในการเรียนตลอดจนรูปแบบการสอนผ่านกลไกต่าง ๆ ผลการสำรวจของ Equitable Education Fund (2021) พบว่า ในสถานการณ์ COVID-19 ผู้เรียนจะได้รับผลกระทบในด้านพัฒนาการและด้านการเรียนการสอนในวิชาที่ต้องฝึกปฏิบัติการ อาทิ วิชาคอมพิวเตอร์ วิชาหัตถกรรม เป็นต้น สำหรับในส่วนของมหาวิทยาลัยหลายแห่งประสบปัญหารายได้ที่ลดลง สืบเนื่องจากการปรับเปลี่ยนรูปแบบเป็นการเรียนทางไกล มีการเรียนรู้ด้วยตนเองเพิ่มขึ้น และนักศึกษาหลายคนมีการตัดสินใจที่จะพักการเรียนไว้ก่อน ซึ่งนับเป็นปรากฏการณ์ที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน แต่ในอีกแง่มุมหนึ่งสถานการณ์ COVID-19 กลับเป็นตัวแปรที่สำคัญในการเร่งสร้างการเปลี่ยนแปลงและปรับเปลี่ยนให้กับการศึกษาด้วยการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในระบบการศึกษาไทยเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการนำระบบการเรียนการสอนบนเครือข่ายออนไลน์เข้ามาปรับใช้ผ่านเครื่องมือต่าง ๆ อาทิ ถ่ายทอดสดการสอนผ่านระบบ Video Conference ด้วย Microsoft Teams, Google Meet หรือ Zoom และการใช้ห้องเรียนออนไลน์ ด้วย Google Classroom หรือ Microsoft Teams เพื่อดำเนินการจัดการเรียนการสอน รวมถึงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การสนทนา การมอบหมายงาน การให้คำปรึกษา การตรวจงาน การวัดและประเมินผล เป็นต้น (Aiamintra, 2020; Mathuros, 2021)

การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 เป็นการตอบโจทยของคนในยุคดิจิทัลที่มีพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดเวลาเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้ การตอบสนองความต้องการและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ นั้นย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถและวัตถุประสงค์ในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของแต่ละบุคคล อาทิ การเข้าถึงความรู้ การสร้างองค์ความรู้ และการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกลุ่มบุคคล โดยมีเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือเพื่อช่วยสนับสนุนในการเรียนรู้ที่เรียกว่า “แพลตฟอร์มการเรียนรู้ดิจิทัล” ซึ่งเป็นการนำเทคโนโลยีและเครือข่ายออนไลน์มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ ส่งเสริมให้บุคคลแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งสารสนเทศ สื่อดิจิทัล และการแลกเปลี่ยนความรู้ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ อาทิ Facebook, Line, Instagram, YouTube, Twitter เป็นต้น ดังนั้นแพลตฟอร์มการเรียนรู้ดิจิทัลจึงกลายเป็นเทรนด์การเรียนรู้ของคนในยุคดิจิทัลที่สามารถเป็นได้ทั้งผู้เรียนรู้รวมไปถึงการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ทำให้เกิดเป็นข้อมูลจำนวนมากเพื่อนำมาวิเคราะห์และประมวลออกมาเป็นความรู้ใหม่ (Boonprom, 2020) รวมไปถึงทักษะในการจัดการความรู้ที่เริ่มกระบวนการตั้งแต่การสืบค้น การแยกแยะข้อมูล ข้อเท็จจริง และนำข้อมูลที่ใช้ในการจัดการเพื่อนำไปใช้ประโยชน์แก่ตนเอง

การแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge Sharing) เป็นกระบวนการสำคัญอย่างหนึ่งของการจัดการความรู้ หัวใจสำคัญของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ คือ การให้เวลาและโอกาสสำหรับบุคคลในการนำสิ่งที่เคยทำ

สำเร็จมาแล้ว หรือมีความรู้ มีประสบการณ์มาแล้วหรือแบ่งปันความรู้ให้กับคนอื่น ๆ บนพื้นที่ที่จัดไว้ให้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้ในบุคคลระดับเดียวกัน เช่น เพื่อนกับเพื่อน หรือบุคคลที่ปฏิบัติงานในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน โดยหัวใจสำคัญของการแลกเปลี่ยนความรู้คือ ความหลากหลายของสมาชิกที่เข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งในด้านความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ แต่มีเป้าหมายของการเรียนรู้ในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้พื้นที่ในการแลกเปลี่ยนความรู้จะมี 2 ลักษณะ ได้แก่ พื้นที่จริง ซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบเผชิญหน้า (Face to Face) ตามเวลาและสถานที่ที่จัดไว้และพื้นที่เสมือน (Virtual space) ที่สร้างขึ้นโดยใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลและเครือข่ายออนไลน์ (Phaophueng & Bangthamai, 2016) ดังนั้นสถานการณ์และการขยายตัวของวิทยาการความรู้ทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลจึงส่งผลให้การใช้พื้นที่เสมือนบนเครือข่ายออนไลน์สามารถแก้ไขปัญหาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 ได้และยังส่งผลให้ระบบการจัดการเรียนรู้ของหน่วยงานทางด้านการศึกษารวมถึงหน่วยงานอื่น ๆ สามารถสร้างพื้นที่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ได้ง่ายและมีความสะดวกรวดเร็วขึ้นทั้งที่เป็นรูปแบบผสมผสาน (Hybrid Learning) รูปแบบในสถานที่จริง (Onsite Learning) และรูปแบบออนไลน์ (Online Learning) ซึ่งมีรูปแบบที่แตกต่างไปจากเดิม โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานทางด้านการศึกษาระดับสูง มีความเจาะจงในด้านศาสตร์สาขาวิชาและวิชาชีพ มีรูปแบบของการจัดการเรียนการสอนทั้งในส่วนของการบรรยาย การสอนโดยการลงมือปฏิบัติและการพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และผู้เรียนกับผู้เรียนซึ่งมีลักษณะของการจัดแบบ Active Learning ที่เน้นกระบวนการวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้ การแสวงหาความรู้ การประยุกต์ใช้และการเชื่อมโยงความรู้ พร้อมทั้งเน้นทักษะการลงมือปฏิบัติจริง

สำหรับภาคใต้เป็นภูมิภาคหนึ่งที่มีการจัดตั้งสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาขนาดใหญ่หลายแห่ง เช่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ และมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ เป็นต้น ซึ่งทุกมหาวิทยาลัยล้วนมีการปรับตัวและปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดในพื้นที่จังหวัดที่เป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัย หรือวิทยาเขตของมหาวิทยาลัย รวมถึงจังหวัดใกล้เคียงกับพื้นที่ของมหาวิทยาลัย เนื่องด้วยในจังหวัดภาคใต้หลายจังหวัดได้ถูกประกาศเป็นพื้นที่ควบคุมสูงสุด (สีแดง) นอกจากนี้ตามประกาศกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม เรื่องมาตรการและการเฝ้าระวังการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส COVID-19 (ฉบับที่ 12 วันที่ 30 เมษายน 2564) ได้กำหนดแนวปฏิบัติเพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาพิจารณาดำเนินการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ และทางมหาวิทยาลัยส่งผลให้มหาวิทยาลัยในภาคใต้หลายแห่งได้วางแนวทางการจัดการเรียนการสอนในภาคการศึกษาที่ 1 และภาคการศึกษาที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2564 โดยจัดการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนทั้งหมด และพัฒนาการเรียนการสอนแบบภายใต้รูปแบบผสมผสาน (Hybrid learning) ซึ่งใช้การเรียนการสอนออนไลน์ (E-Learning) พร้อมกับการจัดการเรียนการสอนรูปแบบอื่น ๆ ที่จะสามารถวัดและ

ประเมินผลลัพท์การเรียนรู้ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้แต่ละวิชา โดยการสอบจะวัดประเมินผลในลักษณะที่เป็นการประเมินผลระหว่างการเรียนรู้การสอน (Formative Evaluation) มากขึ้น อาทิ การสอบออนไลน์ การนำข้อสอบไปทำนอกห้องสอบ (Take-home exam) การสะท้อนคิด (Reflection) และการประเมินผลจากกิจกรรมหรือผลงาน เป็นต้น (ThaiPR.net, 2021) โดยผลจากการจัดการเรียนการสอนที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมนี้อาจส่งผลให้นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ซึ่งเป็นนักศึกษาที่มีการเปลี่ยนผ่านจากการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาสู่ระดับอุดมศึกษา ซึ่งโดยปกติแล้วจะต้องมีการจัดการปฐมนิเทศแนะแนวการใช้ชีวิต รวมถึงการมีรุ่นพี่คอยแนะนำแบบพบปะเผชิญหน้าจึงต้องเปลี่ยนไปสู่การเรียนรู้ด้วยตนเองหรือการเรียนรู้ร่วมกันจากเพื่อนร่วมชั้นเรียนผ่านเครือข่ายออนไลน์ทดแทน ดังนั้นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จึงต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการแลกเปลี่ยนความรู้และการเรียนรู้ อีกทั้งต้องปรับตัวจากผลกระทบดังกล่าวมากกว่านักศึกษาในชั้นปีอื่น ๆ ที่ผ่านประสบการณ์การใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยมาบ้างแล้ว

จากประเด็นปัญหาและสถานการณ์ที่กล่าวข้างต้นที่เกี่ยวกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 รูปแบบของการจัดการเรียนการสอน นโยบายส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยในภาคใต้ที่มีรูปแบบเปลี่ยนแปลงไปและผลกระทบของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยในภาคใต้ ส่งผลให้ผู้วิจัยได้ตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญของการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างนักศึกษาด้วยกันเองและการเรียนรู้เป็นทีมที่เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ทั้งนี้จากการศึกษาและทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมและการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการเรียนการสอนบนเครือข่ายออนไลน์ในยุควิถีการศึกษาใหม่ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาในภาคใต้ พบว่า มีการศึกษาเฉพาะในประเด็นของพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ พฤติกรรมและปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตเพียงเท่านั้น นอกจากนี้เมื่อพิจารณาในด้านประเภทขององค์กรและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหน่วยของการวิจัย พบว่า มีการทำวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยเอกชน เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรัฐวิสาหกิจและหน่วยงานภาคเอกชน แต่ยังไม่พบว่ามีการศึกษาพฤติกรรมและการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการเรียนการสอนบนเครือข่ายออนไลน์ในยุควิถีการศึกษาใหม่ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาในภาคใต้ ที่เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล นอกจากนี้เมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาและทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมและการแลกเปลี่ยนความรู้บนเครือข่ายออนไลน์ในยุควิถีการศึกษาใหม่เพิ่มเติม พบว่า มีการศึกษาเฉพาะประเด็นของพฤติกรรมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยเว็บบล็อกเพียงเท่านั้น โดยยังไม่พบว่ามีการศึกษาในประเด็นของพฤติกรรมนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนความรู้ ลักษณะการเรียนรู้เป็นทีม พฤติกรรมสื่อสารการเรียนรู้เป็นทีม พฤติกรรมแลกเปลี่ยนความรู้บนเครือข่ายออนไลน์และแนวทางการแลกเปลี่ยนความรู้บนเครือข่ายออนไลน์ในยุควิถีการศึกษาใหม่ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งอาจมีความแตกต่างในด้านของบริบทพื้นที่และพฤติกรรมแลกเปลี่ยนความรู้หรือพฤติกรรมสื่อสารการเรียนรู้ที่นอกเหนือจากพื้นที่หรือกลุ่มประเภทของมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจใน

มุมมอง เห็นถึงช่องว่างของความรู้นำไปสู่การขยายขอบเขตของการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมและการแลกเปลี่ยนความรู้บนเครือข่ายออนไลน์ในยุควิถีการศึกษาใหม่ของมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ในภาคใต้ หรือลักษณะของมหาวิทยาลัยอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียง กล่าวคือ มีความหลากหลายทางด้านพฤติกรรม ลักษณะของการบริหารจัดการ คุณลักษณะของนักศึกษาและนำไปสู่การเติมเต็มความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมและการแลกเปลี่ยนความรู้บนเครือข่ายออนไลน์ในยุควิถีการศึกษาใหม่ได้อย่างสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ดังนั้น จากสาเหตุและความจำเป็นดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับระดับพฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนความรู้บนเครือข่ายออนไลน์ และพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้บนเครือข่ายออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล ซึ่งมีลักษณะของการบริหารจัดการ คุณลักษณะของนักศึกษา ความหลากหลายของศาสตร์และกลุ่มคณะวิชาที่มีความครอบคลุมทุกศาสตร์ เป็นต้น ได้แก่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ และมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ผลที่ได้จากการศึกษาคาดว่าจะนำไปสู่การทราบถึงระดับพฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนความรู้ พฤติกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้และพฤติกรรมการเรียนรู้เป็นทีมเพื่อการแลกเปลี่ยนความรู้ได้แนวทางเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนบนเครือข่ายออนไลน์ และการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างเพื่อนร่วมชั้นของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ตลอดจนนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ในยุควิถีการศึกษาใหม่ให้กับหน่วยงานทางการศึกษาอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการเรียนการสอนบนเครือข่ายออนไลน์ในยุควิถีการศึกษาใหม่ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาในภาคใต้
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการเรียนการสอนบนเครือข่ายออนไลน์ในยุควิถีการศึกษาใหม่ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาในภาคใต้

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (วิทยาเขตปัตตานี วิทยาเขตหาดใหญ่ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี วิทยาเขตภูเก็ต และวิทยาเขตตรัง) มหาวิทยาลัยทักษิณ (วิทยาเขตสงขลา และวิทยาเขตพัทลุง) และมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ทุกหลักสูตรและทุกคณะโดยใช้หลักพิจารณาการแบ่งกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มวิทยาศาสตร์

สุขภาพ กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และกลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่เข้าศึกษาตั้งแต่ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 14,920 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ทำการคัดเลือกด้วยการประมาณค่าสัดส่วนขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตาราง Krejcie & Morgan (1970) ด้วยความเชื่อมั่น 95% โดยการเทียบบัญญัติไตรยางศ์และผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) จากกลุ่มประชากร โดยใช้เกณฑ์คือเป็นผู้มีความยินยอมสมัครใจในการเข้าร่วมโครงการวิจัย จำนวน 380 คน ทั้งนี้กลุ่มที่ไม่ต้องถูกคัดเข้าคือ กลุ่มนักศึกษาที่ไม่สามารถเข้าร่วมกระบวนการวิจัย หรือพักการศึกษาหรือไม่สามารถให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัยได้และไม่สมัครใจในการเข้าร่วมโครงการวิจัย เป็นต้น

ตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่ใช้ในการวิจัย

นักศึกษ า (คน)	มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์			มหาวิทยาลัย ทักษิณ			มหาวิทยาลัย วลัยลักษณ์		
	กลุ่มคณะ วิทยาศาสต รสุขภาพ	กลุ่มคณะ วิทยาศาสต รและ เทคโนโลยี	กลุ่มคณะ มนุษยศาสต รและ สังคมศาสต ร	กลุ่มคณะ วิทยาศาสต รสุขภาพ	กลุ่มคณะ วิทยาศาสต รและ เทคโนโลยี	กลุ่มคณะ มนุษยศาสต รและ สังคมศาสต ร	กลุ่มคณะ วิทยาศาสต รสุขภาพ	กลุ่มคณะ วิทยาศาสต รและ เทคโนโลยี	กลุ่มคณะ มนุษยศาสต รและ สังคมศาสต ร
	28	68	115	7	9	75	27	19	27
รวม (คน)	211			91			73		
รวม ทั้งหมด (คน)	375								

* เพื่อป้องกันการสูญหายของข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้จริง รวม 380 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา แบ่งตัวแปรเป็น 2 ประเภท ได้แก่

2.1 ตัวแปรต้น (Independent Variables) ประกอบด้วย เพศ อายุ กลุ่มสาขาวิชา ศาสนา รายได้ทางครอบครัว สถานภาพครอบครัว ประเภทที่อยู่อาศัย อุปกรณ์/เครื่องมือเทคโนโลยี ความถี่การใช้งานอุปกรณ์สื่อและแหล่งเรียนรู้ ประเภทของเครือข่ายอินเทอร์เน็ต แพลตฟอร์มที่เข้าใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และลักษณะ/กระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ พฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนความรู้ ลักษณะการเรียนรู้เป็นทีม พฤติกรรมการสื่อสารการเรียนรู้เป็นทีม พฤติกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้

บนเครือข่ายออนไลน์ และแนวทางการแลกเปลี่ยนความรู้บนเครือข่ายออนไลน์ในยุควิถีการศึกษาใหม่ของ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาในภาคใต้

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปและกระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการเรียนการสอนบนเครือข่ายออนไลน์ เป็นคำถามชนิดเลือกตอบ จำนวน 18 ข้อ ประกอบด้วย 2 ตอนย่อย ได้แก่

ตอนที่ 1.1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ มหาวิทยาลัยที่กำลังศึกษา คณะที่กำลังศึกษา ศาสนา ผลการศึกษา (เกรดเฉลี่ย) สถานภาพครอบครัว ประเภทที่อยู่อาศัย และวัตถุประสงค์ในการแลกเปลี่ยนความรู้บนเครือข่ายออนไลน์ จำนวน 9 ข้อ

ตอนที่ 1.2 กระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้บนเครือข่ายออนไลน์ ได้แก่ อุปกรณ์/เครื่องมือเทคโนโลยีดิจิทัลใดบ้าง จำนวนเวลาในการใช้งานอุปกรณ์/เครื่องมือเทคโนโลยีดิจิทัลแต่ละวัน ความถี่ในการใช้งานอุปกรณ์/เครื่องมือเทคโนโลยีดิจิทัลใน 1 สัปดาห์ ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์สำหรับทำกิจกรรมใด ช่วงเวลาที่ใช้เครือข่ายออนไลน์สำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ผ่านอุปกรณ์/เครื่องมือเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นส่วนใหญ่ สถานที่ที่ใช้เครือข่ายออนไลน์สำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์เป็นส่วนใหญ่ แพลตฟอร์มที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ เมื่อไหร่ที่จะมีการแลกเปลี่ยนความรู้กัน และลักษณะ/กระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้ จำนวน 9 ข้อ

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการเรียนรู้เป็นทีมเพื่อการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการเรียนการสอนบนเครือข่ายออนไลน์ มีลักษณะเป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ จำนวน 35 ข้อ ประกอบด้วย พฤติกรรมการสื่อสารในทีม จำนวน 10 ข้อ พฤติกรรมการสนับสนุนทีม จำนวน 8 ข้อ พฤติกรรมการรับฟังความเห็นของทีม จำนวน 3 ข้อ พฤติกรรมการวิเคราะห์ปัญหา จำนวน 7 ข้อ และพฤติกรรมการร่วมหาข้อสรุปและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 3 ระดับพฤติกรรมและพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการเรียนการสอนบนเครือข่ายออนไลน์ มีลักษณะเป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ จำนวน 21 ข้อ ประกอบด้วย ด้านการเรียนการสอน จำนวน 4 ข้อ ด้านการอภิปรายร่วมกัน จำนวน 5 ข้อ ด้านการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ จำนวน 4 ข้อ ด้านการทบทวนบทเรียน จำนวน 4 ข้อ และด้านการสร้างเครือข่ายทางการศึกษา จำนวน 4 ข้อ

ผลการหาคุณภาพของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. การนำเครื่องมือวิจัยให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความถูกต้องและความน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบแบบสอบถามด้านเนื้อหาและด้านภาษา เพื่อให้เครื่องมือวิจัยมีความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หลังจากนั้นนำมาพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างประเด็นข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ หรือ IOC (Index of Congruence) และวิเคราะห์ความ

ตรงเชิงเนื้อหา ผลการคำนวณค่า IOC ปรากฏว่าข้อคำถามส่วนใหญ่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.6 – 1 หลังจากนั้นผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงแก้ไขข้อความตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

2. การนำเครื่องมือวิจัยไปทดลองใช้ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักศึกษา (Tryout) ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากมหาวิทยาลัยราชภัฏวราชนครินทร์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐและมีลักษณะรูปแบบโครงสร้างการบริหาร รวมถึงมีหลักสูตรและกลุ่มคณะวิชาคล้ายคลึงกับมหาวิทยาลัยที่ดำเนินการวิจัย รวมทั้งสอบถามความชัดเจนด้านเนื้อหา ด้านสำนวนภาษา เพื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยแล้วนำผลมาดำเนินการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (Reliability) ตามวิธีของ Cronbach โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α -Coefficient) ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงพบว่า แบบสอบถามตอนที่ 1 มีค่าความเที่ยงในภาพรวมเท่ากับ 0.84 แบบสอบถามตอนที่ 2 มีค่าความเที่ยงในภาพรวมเท่ากับ 0.86 - 0.94 และแบบสอบถามตอนที่ 3 มีค่าความเที่ยงในภาพรวมเท่ากับ 0.90 – 0.96

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมโดยแจกแบบสอบถาม จำนวน 380 ฉบับ ด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยนำหนังสือจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์พร้อมแนบหนังสือให้ความยินยอมและสมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัยในการขอเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาในช่วงเดือนกรกฎาคม ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2564 รวมเวลา 3 เดือน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนคิดเป็นร้อยละ 100 และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป (โครงการวิจัยนี้ได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เลขที่โครงการ REC Number: psu.pn.2-106/64)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ดังนี้

แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปและกระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการเรียนการสอนบนเครือข่ายออนไลน์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ ในส่วนของแบบสอบถามตอนที่ 2 พฤติกรรมการเรียนรู้เป็นทีมเพื่อการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการเรียนการสอนบนเครือข่ายออนไลน์ และแบบสอบถามตอนที่ 3 ระดับพฤติกรรมและพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการเรียนการสอนบนเครือข่ายออนไลน์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 274 คน (ร้อยละ 72.10) กำลังศึกษาในกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 220 คน (ร้อยละ 57.90) กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 98 คน (ร้อยละ 25.80) และกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ จำนวน 62 คน (ร้อยละ 16.30) ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ จำนวน 191 คน (ร้อยละ 50.30) ศาสนาอิสลาม จำนวน 184 คน (ร้อยละ 48.40) และศาสนาคริสต์ จำนวน 5 คน (ร้อยละ 1.30) ส่วนใหญ่มีเกรดเฉลี่ยรวม 3.00-3.49 จำนวน 174

คน (ร้อยละ 45.80) สถานภาพครอบครัวส่วนใหญ่อาศัยอยู่ร่วมกับบิดาและมารดา จำนวน 266 คน (ร้อยละ 70.00) ทั้งนี้ปัจจุบันนักศึกษาส่วนใหญ่อาศัยอยู่ที่บ้าน จำนวน 231 คน (ร้อยละ 60.80) เมื่อพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ในการแลกเปลี่ยนความรู้ของนักศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการแลกเปลี่ยนความรู้บนเครือข่ายออนไลน์ในกลุ่มที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกันมากที่สุด จำนวน 316 คน (ร้อยละ 83.20) รองลงมาคือ เพิ่มมุมมองหรือแลกเปลี่ยนแนวคิดกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน จำนวน 220 คน (ร้อยละ 57.90) และพัฒนาคุณภาพของชิ้นงานจากการเรียน จำนวน 176 คน (ร้อยละ 46.30) ตามลำดับ

2. กระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้บนเครือข่ายออนไลน์ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้โทรศัพท์มือถือในการแลกเปลี่ยนความรู้บนเครือข่ายออนไลน์มากที่สุด จำนวน 354 คน (ร้อยละ 93.20) รองลงมาคือ คอมพิวเตอร์/โน้ตบุ๊ก จำนวน 300 คน (ร้อยละ 78.90) โดยส่วนใหญ่ใช้เวลาในการใช้งานอุปกรณ์/เครื่องมือเทคโนโลยีดิจิทัลมากกว่า 7 ชั่วโมง/วัน จำนวน 186 คน (ร้อยละ 48.90) ทั้งนี้ความถี่ในการใช้งานอุปกรณ์/เครื่องมือเทคโนโลยีดิจิทัลส่วนใหญ่มีการใช้ทุกวัน จำนวน 216 คน (ร้อยละ 56.80) รองลงมาคือ ใช้งานมากกว่า 7 ครั้ง/สัปดาห์ จำนวน 81 คน (ร้อยละ 21.30)

เมื่อพิจารณาถึงการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ พบว่า ส่วนใหญ่ใช้สำหรับพูดคุยกับเพื่อนมากที่สุด จำนวน 338 คน (ร้อยละ 88.90) รองลงมาคือ หาข้อมูลเกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมายจากการเรียน จำนวน 328 คน (ร้อยละ 86.30) และพูดคุยกับครอบครัวและญาติพี่น้อง จำนวน 282 คน (ร้อยละ 74.20) ตามลำดับ โดยช่วงเวลาที่ใช้เครือข่ายออนไลน์สำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ผ่านอุปกรณ์/เครื่องมือเทคโนโลยีดิจิทัลอยู่ในช่วงเวลา 18.01-24.00 น. จำนวน 177 คน (ร้อยละ 46.60) รองลงมาคือ ช่วงเวลา 12.01-18.00 น. จำนวน 120 คน (ร้อยละ 31.60) ทั้งนี้สถานที่ที่ใช้เครือข่ายออนไลน์สำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ส่วนใหญ่คือ บ้าน จำนวน 308 คน (ร้อยละ 81.10) รองลงมาคือ หอพัก จำนวน 215 คน (ร้อยละ 56.60) แพลตฟอร์มที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ส่วนใหญ่คือ Facebook Group จำนวน 260 คน (ร้อยละ 68.40) และรองลงมาคือ Line Group จำนวน 248 คน (ร้อยละ 65.30)

นักศึกษาส่วนใหญ่จะมีการแลกเปลี่ยนความรู้กันเมื่อมีการมอบหมายงานจากรายวิชาต่าง ๆ จำนวน 323 คน (ร้อยละ 85.00) รองลงมาคือ เมื่อคิดงานไม่ออก จำนวน 221 คน (ร้อยละ 58.20) ในส่วนของลักษณะ/กระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนในกลุ่มผ่านการสนทนาผ่านเครือข่ายออนไลน์ จำนวน 313 คน (ร้อยละ 82.40) มีการจดบันทึกความรู้/กิจกรรมในการแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนในกลุ่ม จำนวน 233 คน (ร้อยละ 61.30) มีการจัดเก็บความรู้ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนในกลุ่มผ่านเครือข่ายออนไลน์ จำนวน 242 คน (ร้อยละ 63.70) และมีการเผยแพร่ความรู้จากการแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนในกลุ่มผ่านเครือข่ายออนไลน์ จำนวน 168 คน (ร้อยละ 44.20)

3. พฤติกรรมการเรียนรู้เป็นทีมเพื่อการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการเรียนการสอนบนเครือข่ายออนไลน์ พบว่า พฤติกรรมการเรียนรู้เป็นทีมเพื่อการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการเรียนการสอนบนเครือข่ายออนไลน์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยพฤติกรรมการสนับสนุนทีม มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.25$) รองลงมาคือ พฤติกรรมการรับฟังความเห็นของทีม ($\bar{X} = 4.17$) พฤติกรรมการสื่อสารในทีม ($\bar{X} = 4.13$) พฤติกรรมการร่วมหาข้อสรุปและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ($\bar{X} = 4.13$) และพฤติกรรมการวิเคราะห์ปัญหา ($\bar{X} = 4.00$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการเรียนรู้เป็นทีมเพื่อการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการเรียนการสอนบนเครือข่ายออนไลน์โดยจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า

3.1 ด้านการสื่อสารในทีม พบว่า พฤติกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้บนเครือข่ายออนไลน์ด้านพฤติกรรมการสื่อสารในทีมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ เพื่อพัฒนาความสามารถในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.23$) รองลงมาคือ เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองและของเพื่อนในกลุ่ม ($\bar{X} = 4.20$) และรับฟังเพื่อนในกลุ่มที่กำลังพูดด้วยความตั้งใจ ($\bar{X} = 4.19$) ตามลำดับ

3.2 ด้านการสนับสนุนทีม พบว่า พฤติกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้บนเครือข่ายออนไลน์ด้านพฤติกรรมการสนับสนุนทีมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ยอมรับความแตกต่างในด้านบุคลิกภาพและความคิดเห็นของแต่ละคนในขณะพูดคุยกับเพื่อนในกลุ่ม ($\bar{X} = 4.32$) รองลงมาคือ ทำงานตามเป้าหมายของทีมด้วยความเต็มใจ ($\bar{X} = 4.30$) มีการทำงานหรือการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพเกิดจากความร่วมมือของบุคคลหลาย ๆ คนที่ทำงานร่วมกัน ($\bar{X} = 4.30$) และมีการปฏิบัติต่อเพื่อนในกลุ่มอย่างสุภาพ ให้เกียรติทั้งการพูดกิริยา และมารยาท ($\bar{X} = 4.29$) ตามลำดับ

3.3 ด้านการรับฟังความเห็นของทีม พบว่า พฤติกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้บนเครือข่ายออนไลน์ด้านพฤติกรรมการรับฟังความเห็นของทีมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ สอบถาม ทบทวน และสะท้อนคิดจากคำตอบที่ได้รับ เพื่อให้เข้าใจถึงแนวทางการคิดและวิธีการคิดของเพื่อนในกลุ่มเสมอ ($\bar{X} = 4.19$) รองลงมาคือ สมาชิกในกลุ่มร่วมกันคิดริเริ่มวิธีการทำงานใหม่สร้างสรรค์สิ่งใหม่ หรือมีผลงานใหม่เสมอ ($\bar{X} = 4.17$) และเรียนรู้วิธีการคิดของเพื่อนในกลุ่มจากการสนทนาพูดคุยกัน ($\bar{X} = 4.17$) ตามลำดับ

3.4 ด้านการวิเคราะห์ปัญหา พบว่า พฤติกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้บนเครือข่ายออนไลน์ด้านพฤติกรรมการวิเคราะห์ปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ใช้วิธีการระดมความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนในกลุ่มในการร่วมกันคิดและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.11$) รองลงมาคือ แสดงความ

คิดเห็นและบอกเหตุผล หากไม่เห็นด้วยกับการทำงานร่วมกัน รวมทั้งปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.06$) สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาในสิ่งที่ว่าเหมาะสมได้ด้วยตัวเอง ($\bar{X} = 3.98$) สามารถวิเคราะห์ปัญหาที่ซับซ้อน โดยการเชื่อมโยงกับความรู้และประสบการณ์ที่เคยมีมาก่อนได้ ($\bar{X} = 3.98$) และสามารถพิจารณาประเด็นต่าง ๆ หรืองานที่ได้รับมอบหมายอย่างลึกซึ้ง เพื่อให้เข้าใจในการทำงานเป็นทีมกับเพื่อนในกลุ่ม ($\bar{X} = 3.98$) ตามลำดับ

3.5 ด้านการร่วมหาข้อสรุปและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ พบว่า พฤติกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้บนเครือข่ายออนไลน์ด้านการร่วมหาข้อสรุปและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ สมาชิกในกลุ่มร่วมมือกันทำงานเป็นทีมเพื่อสร้างผลงานให้ได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ($\bar{X} = 4.17$) ได้แนวความคิดใหม่ ๆ จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในกลุ่ม ($\bar{X} = 4.16$) นำความคิดเห็นที่ได้จากการพูดคุยกับเพื่อนในกลุ่มมาพิจารณาร่วมกับความคิดเห็นของตนเพื่อหาข้อสรุปร่วมกัน ($\bar{X} = 4.15$)

4. พฤติกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการเรียนการสอนบนเครือข่ายออนไลน์ พบว่า พฤติกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการเรียนการสอนบนเครือข่ายออนไลน์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยด้านการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.30$) รองลงมาคือ ด้านการสร้างเครือข่ายทางการศึกษา ($\bar{X} = 4.24$) ด้านการทบทวนบทเรียน ($\bar{X} = 4.16$) ด้านการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.15$) และด้านการอภิปรายร่วมกัน ($\bar{X} = 4.13$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการเรียนการสอนบนเครือข่ายออนไลน์ โดยจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า

4.1 ด้านการเรียนการสอน พบว่า พฤติกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้บนเครือข่ายออนไลน์ด้านการเรียนการสอนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ใช้เครือข่ายออนไลน์เพื่อติดต่อสื่อสารระหว่างอาจารย์หรือเพื่อนในกลุ่ม ($\bar{X} = 4.33$) รองลงมาคือ ใช้เครือข่ายออนไลน์เพื่อการค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อการศึกษา ($\bar{X} = 4.32$) และใช้เครือข่ายออนไลน์เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.28$) ตามลำดับ

4.2 ด้านการอภิปรายร่วมกัน พบว่า พฤติกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้บนเครือข่ายออนไลน์ด้านการอภิปรายร่วมกันในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ใช้เครือข่ายออนไลน์ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้รวมถึงการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ เพื่อการเรียนรู้ เช่น พุดคุย ส่งไฟล์งาน ($\bar{X} = 4.22$) รองลงมาคือ ใช้เครือข่ายออนไลน์ในการประชุม ระดมความคิดเห็นเพื่อตัดสินใจแก้ปัญหาและหาทางออกร่วมกันในการเรียน ($\bar{X} = 4.14$) และใช้เครือข่ายออนไลน์ในการกระตุ้นให้เพื่อนในกลุ่มเกิดความสนใจ เรียนรู้และนำเสนอความคิดร่วมกัน เช่น

สร้างกลุ่มไลน์เพื่อส่งข้อความแจ้งเตือน การเปิดประเด็นคำถามในกลุ่มไลน์ การติดแท็กบนเฟสบุ๊ก เป็นต้น ($\bar{X} = 4.12$) ตามลำดับ

4.3 ด้านการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ พบว่า พฤติกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้บนเครือข่ายออนไลน์ด้านการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ใช้โปรแกรมออนไลน์ในการพูดคุย ประชุม ระดมความคิดเห็นเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและวิเคราะห์ข้อมูลของงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพพร้อมกันกับเพื่อนในกลุ่ม ($\bar{X} = 4.20$) รองลงมาคือ ใช้เครื่องมือสืบค้นหรือฐานข้อมูลห้องสมุดออนไลน์ในการค้นหาความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มเติมต่อยอดจากความรู้เดิมร่วมกับเพื่อนในกลุ่ม เช่น Google ฐานข้อมูลมหาวิทยาลัย คลังสารสนเทศ เป็นต้น ($\bar{X} = 4.17$) และใช้เครื่องมือสืบค้น และ/หรือส่งคอมออนไลน์ในการค้นหาข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ ซึ่งจะกระตุ้นการเรียนรู้กับเพื่อนในกลุ่มได้ ($\bar{X} = 4.16$) ตามลำดับ

4.4 ด้านการทบทวนบทเรียน พบว่า พฤติกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้บนเครือข่ายออนไลน์ด้านการทบทวนบทเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ สมาชิกในกลุ่มใช้เครือข่ายออนไลน์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลหรือดาวน์โหลดเนื้อหาตามบทเรียน เพื่อนำมาใช้ควบคู่กับการเรียนภายในห้องเรียน เช่น Google drive, Cloud ($\bar{X} = 4.23$) รองลงมาคือ สมาชิกในกลุ่มใช้เครือข่ายออนไลน์ในการค้นหาเนื้อหาเพิ่มเติมสำหรับการเรียนการสอน เช่น ข้อมูลการลงทะเบียนเรียน ข้อมูลรายวิชา คำอธิบายรายวิชา คำแนะนำจากรุ่นพี่หรือเพื่อนที่เคยลงทะเบียนเรียนมาก่อน เป็นต้น ($\bar{X} = 4.18$) สมาชิกในกลุ่มใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการหาข้อมูลในบทเรียนโดยเฉพาะเนื้อหาแต่ละรายวิชาเพิ่มเติมจากแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.14$) ตามลำดับ

4.5 ด้านการสร้างเครือข่ายทางการศึกษา พบว่า พฤติกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้บนเครือข่ายออนไลน์ด้านการสร้างเครือข่ายทางการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ใช้เครือข่ายออนไลน์ในการเรียนรู้และการศึกษาร่วมกับเพื่อนในกลุ่ม เช่น Line, Facebook, Microsoft Team, Google meet เป็นต้น ($\bar{X} = 4.33$) รองลงมาคือ ใช้เครือข่ายออนไลน์ในการเรียนรู้ และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาร่วมกับเพื่อนในกลุ่ม เช่น Line, Facebook, Microsoft Team, Google meet เป็นต้น ($\bar{X} = 4.29$) และสมาชิกในกลุ่มใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการแลกเปลี่ยนความรู้ และถ่ายทอดกระจายความรู้กันอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.18$) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. พฤติกรรมการนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนความรู้ จากผลการศึกษาพบว่า นักศึกษามีวัตถุประสงค์ในการแลกเปลี่ยนความรู้บนเครือข่ายออนไลน์ในกลุ่มที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกันมากที่สุด ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าการที่นักศึกษามีความสนใจในเรื่องหรือประเด็นเดียวกันจะช่วยให้นักศึกษาสามารถพูดคุยหรือแลกเปลี่ยนความรู้หรือแบ่งปันประสบการณ์ระหว่างกันได้ง่าย เนื่องจากนักศึกษาแต่ละคนจะมีข้อมูลหรือสารสนเทศในประเด็นนั้น ๆ อยู่แล้วจึงทำให้สามารถถ่ายทอดเรื่องราวหรือประสบการณ์ที่ตนเองมีอยู่ให้แก่บุคคลอื่นได้ง่าย จึงทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันบนพื้นฐานของข้อมูลหรือสารสนเทศที่แต่ละคนเก็บรวบรวมเอาไว้และการที่นักศึกษามีการแลกเปลี่ยนความรู้บนเครือข่ายออนไลน์ในกลุ่มที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกันนั้นยังส่งผลไปสู่การสร้างพื้นที่หรือเวทีเฉพาะกลุ่มในการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Brockett & Hiemstra (1993) ที่กล่าวว่า การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถือเป็นกระบวนการและหัวใจสำคัญที่เปิดโอกาสให้กับบุคคลใช้เป็นเวทีหรือพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนความรู้ ทั้งนี้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นการเชื่อมโยงแหล่งความรู้ที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้อย่างอิสระและตรงกับความต้องการของผู้เรียนมากที่สุด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตนเองและเกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม สามารถนำไปสู่การพัฒนาระบบการทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การที่นักศึกษามีการแลกเปลี่ยนความรู้บนเครือข่ายออนไลน์ในกลุ่มที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกัน จะช่วยให้นักศึกษาสามารถพัฒนาตนเองในด้านการสื่อสารที่ส่งผลให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นอันนำไปสู่การแลกเปลี่ยนความรู้ให้เกิดขึ้นในการทำงาน เกิดการเรียนรู้แลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศและประสบการณ์ระหว่างกันนำไปสู่การค้นคว้าและแสวงหาความรู้เพิ่มเติมให้กับตนเองอยู่ตลอดเวลา (Deekarnkol & Thammatar, 2015) นอกจากนี้การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมช่วยกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดความมุ่งมั่นตั้งใจและตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองเป็นสำคัญอันจะส่งผลนำไปสู่การพัฒนาผลงานที่ดีขึ้น

กระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้บนเครือข่ายออนไลน์ จากผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้โทรศัพท์มือถือในการแลกเปลี่ยนความรู้บนเครือข่ายออนไลน์มากที่สุด อาจสืบเนื่องมาจากในยุคปัจจุบันเทคโนโลยีทางการสื่อสารโดยเฉพาะโทรศัพท์มือถือเข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิต หรือเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการปฏิบัติงานหรือภารกิจในชีวิตประจำวันของบุคคลเพิ่มมากขึ้นอีกทั้งความก้าวหน้าทางด้านวิทยาการความรู้และเทคโนโลยีส่งผลให้โทรศัพท์มือถือมีการพัฒนาระบบและฟังก์ชันการทำงานแบบก้าวกระโดด กล่าวคือ โทรศัพท์มือถือมีระบบรองรับการทำงานที่ครอบคลุมในแทบทุกด้าน ทั้งในด้านการสื่อสารสารสนเทศและความรู้ รวมถึงด้านการเรียนรู้และการจัดเก็บข้อมูล ซึ่งสอดคล้องกับ Wattanabut & Somabut (2019) ที่กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในปัจจุบันมีเทคโนโลยีต่าง ๆ มากมายที่ช่วยให้การดำเนินชีวิตของผู้คนมีความสะดวกสบายมากขึ้น การสื่อสารเกิดขึ้นได้หลากหลายช่องทาง สะดวกและรวดเร็วในการเข้าถึง จัดเก็บ เผยแพร่ แบ่งปันและแลกเปลี่ยนสารสนเทศและความรู้ต่าง ๆ ระหว่างกันได้ง่าย

รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น (Mathuros, 2021) ดังนั้นจึงส่งผลให้นักศึกษาจึงใช้โทรศัพท์มือถือในการแลกเปลี่ยนความรู้บนเครือข่ายออนไลน์ แต่ทั้งนี้ Jane (2009) ได้กล่าวเสริมว่า การแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการเรียนการสอนบนเครือข่ายออนไลน์ นักศึกษาควรเข้าใจลักษณะของเทคโนโลยีที่ใช้ในขั้นพื้นฐาน มีความรอบรู้ในการใช้งานได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ (Effective Use of Tool) เพื่อประยุกต์ใช้กับข้อมูล สารสนเทศและความรู้ในการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการเรียนการสอนบนเครือข่ายออนไลน์ได้ (Gerduang et al., 2021)

ทั้งนี้ยังพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์สำหรับพูดคุยกับเพื่อนมากที่สุด อาจสืบเนื่องมาจาก ในปัจจุบันกระบวนการการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างเพื่อนจะช่วยให้นักศึกษาสามารถใช้แหล่งทรัพยากรทางความรู้อื่น ๆ ที่ไม่ใช่เพียงหนังสือหรือสื่อประกอบในรายวิชา ซึ่งการเรียนรู้ร่วมกันโดยอาศัยความร่วมมือระหว่างเพื่อนจะก่อให้เกิดความสัมพันธ์กันในทางบวก การมีปฏิสัมพันธ์ที่ส่งเสริมกันระหว่างผู้เรียนภายในกลุ่ม ความรับผิดชอบของผู้เรียนแต่ละราย ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายในกลุ่ม กระบวนการทำงานภายในกลุ่ม (Johnson & Johnson, 1994) และยังก่อให้เกิดความไว้วางใจกันในการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างผู้เรียน (Chaibuth et al, 2015) ในส่วนของแพลตฟอร์มที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้ Facebook Group เป็นแพลตฟอร์มสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน อาจสืบเนื่องมาจาก Facebook เป็นแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ยอดนิยมเป็นแหล่งข้อมูลในการติดตามข้อมูล สารสนเทศและความรู้จากเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวประเด็นที่ตนเองมีความสนใจหรือสามารถแสดงออกเพื่อที่จะสะท้อนสิ่งที่กำลังคิด และสามารถใช้งานเพื่อหาข้อมูลที่สนใจบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ควบคู่กับเครื่องมือสืบค้น (Search Engine) ได้ (Muangtum, 2022) นอกจากนี้ความคิดของผู้คนที่อยู่ในสื่อสังคมออนไลน์ Facebook สามารถใช้เป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญในการติดตามเหตุการณ์ข่าวสารตามความสนใจ (Troussas, et al., 2013) ดังนั้น สื่อสังคมออนไลน์ Facebook จึงมีบทบาทที่สำคัญต่อการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นและแบ่งปันความรู้ประสบการณ์และความคิดในเรื่องต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี (Baj-Rogowska, 2017) ในส่วนของการแลกเปลี่ยนความรู้นี้นักศึกษาจะมีการแลกเปลี่ยนความรู้กันเมื่อมีการมอบหมายงานจากรายวิชาต่าง ๆ และเมื่อสมาชิกในกลุ่มไม่เข้าใจงานที่ได้รับมอบหมายเมื่อผู้วิจัยพิจารณาถึงลักษณะ/กระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนในกลุ่มส่วนใหญ่เป็นการสนทนา การจดบันทึกความรู้และการแลกเปลี่ยนสื่อสารผ่านเครือข่ายออนไลน์ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงและมีบัญชีส่วนบุคคลเป็นของตนเองจึงส่งผลให้การแลกเปลี่ยนความรู้ของนักศึกษาส่วนใหญ่มีการปฏิสัมพันธ์กันบนเครือข่ายออนไลน์มากกว่าการแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนในกลุ่มแบบเผชิญหน้า

2. พฤติกรรมการเรียนรู้เป็นทีมเพื่อการแลกเปลี่ยนความรู้ จากผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการเรียนรู้เป็นทีม โดยเฉพาะด้านการสนับสนุนทีมสูงที่สุด อาจสืบเนื่องจากนักศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการเพื่อนช่วยเพื่อนซึ่งเมื่อเกิดผลสำเร็จก็จะเกิด

ความภาคภูมิใจร่วมกันและเกิดความรู้สึกสำเร็จไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ Deekarnkol & Thammetar (2015) ที่กล่าวว่า การสนับสนุนทีมช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันอย่างเป็นขั้นตอนและช่วยให้ผู้เข้าเรียนกำหนดลักษณะการเรียนรู้ร่วมกันได้ จึงส่งผลให้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้บรรลุผลที่กำหนดไว้ นอกจากนี้การสนับสนุนทีมยังส่งเสริมให้เกิดการตรวจสอบความคิดเห็นจากตนเองและผู้อื่นผ่าน การสนทนาและการอภิปราย ส่งผลให้ข้อมูลผ่านการกลั่นกรองมาอย่างดีก่อนนำเสนอและนำไปใช้สร้างเป็น ผลงานกลุ่ม ซึ่งยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Michaelsen (2002 อ้างถึงใน Chantape, 2010) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมและการสนับสนุนทีมจะเกิดขึ้นได้จากการค้นหาหาข้อมูลความรู้ ความกระตือรือร้นของผู้เรียนในการค้นหาข้อมูลความรู้ที่ได้มาสนทนา อภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม จนเกิดการเรียนรู้ถ่ายทอดซึ่งกันและกันจนกระทั่งพัฒนาเป็นผลงานสำเร็จ

ด้านการสนับสนุนทีม จากผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีพฤติกรรมยอมรับความแตกต่าง ด้านบุคลิกภาพและความคิดเห็นของเพื่อนในกลุ่มในขณะพูดคุย อาจสืบเนื่องมาจากการยอมรับความแตกต่างทั้งในด้านบุคลิกภาพและความคิดเห็นช่วยให้นักศึกษาเกิดความเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งจะช่วยให้เกิดการยอมรับทั้งในส่วน of ความคิดเห็นและทักษะความชำนาญเฉพาะด้านของเพื่อนในกลุ่ม ซึ่งอาจก่อให้เกิดการแบ่งภาระงานตามที่แต่ละคนมีความถนัดหรือเชี่ยวชาญโดยคนอื่นในกลุ่มเป็นผู้สนับสนุนในด้านต่าง ๆ ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับ Mingsiritham (2013) ที่กล่าวว่า การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นการเปิดโอกาสในการเรียนรู้ร่วมกันของบุคคลและเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างคนที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้เดียวกันเกิดการสนับสนุนของการได้มาซึ่งความรู้จากการเรียนรู้ร่วมกัน (Hollins-Alexander, 2013) (McConnell et al., 2013) นอกจากนี้ Bohm (1965 อ้างถึงใน Senge, 1994) และ Deekarnkol & Thammetar (2015) ยังกล่าวว่า การเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ร่วมค้นหาคำตอบ สืบค้น แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระจะส่งผลให้สมาชิกในทีมลดอคติและข้อโต้แย้งในการทำงานร่วมกันมากขึ้น

3. พฤติกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้บนเครือข่ายออนไลน์ จากผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการเรียนการสอนสูงที่สุด อาจเป็นเพราะในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพในบริบทของการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 เป็นยุคที่เรียกว่า สังคมภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ ที่เน้นการใช้ความรู้และนวัตกรรม เป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาบุคคล สังคมและประเทศ จึงส่งผลให้กระบวนการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งด้านทฤษฎีการสร้างความรู้และกระบวนการเน้นเรียนรู้มากกว่ากระบวนการสอน ซึ่งส่งผลให้นักศึกษาเกิดความตระหนักและเห็นความจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ในแนวทางของตนเองตามความสนใจด้วยการสำรวจ ตรวจสอบและทดลองเรียนรู้จากการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากการมีส่วนร่วม สะท้อนความคิดและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ (Makmeesub, 2010) สอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วย การคิด

อย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา การเรียนรู้แบบร่วมมือ การคิดสร้างสรรค์ การเป็นผู้นำ การประยุกต์ใช้ การติดต่อสื่อสาร (Manthey, 2008) และการแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกัน (Phaophueng & Bangthamai, 2016)

ด้านการเรียนการสอน จากผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการใช้เครือข่ายออนไลน์เพื่อติดต่อสื่อสารระหว่างอาจารย์หรือเพื่อนในกลุ่ม อาจสืบเนื่องมาจากการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการเรียนการสอนส่วนใหญ่ในระดับอุดมศึกษาเป็นการดำเนินผ่านกิจกรรมกลุ่มเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งนักศึกษาจำเป็นต้องใช้ทักษะด้านการใช้เครือข่ายออนไลน์เพื่อการค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อการศึกษา รวมถึงการใช้เครือข่ายออนไลน์เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการเรียนการสอนเป็นส่วนมาก ซึ่งส่งผลให้นักศึกษาจำเป็นต้องมีการแสวงหาสารสนเทศ (Information Seeking) ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในรายวิชาและต้องนำสารสนเทศที่ได้ไปใช้ (Information Use) ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ Srichaisuwan & Pipatjumrornkul (2016) ที่กล่าวว่า สภาพสังคมที่เปลี่ยนไปรูปแบบการเรียนรู้และการจัดการศึกษาจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก โดยผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตามความสนใจ ความถนัด และความต้องการจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้กลายเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ทั้งในส่วนของสถานศึกษาก็จำเป็นต้องจัดสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนที่เน้น สื่อการสอนแบบสื่อประสม เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียน สามารถตรวจสอบผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Buranawanna, 2008) ทั้งนี้การจัดการเรียนการสอนก็จำเป็นต้องเน้นส่งเสริมพฤติกรรมการถ่ายทอด การแบ่งปันและการแลกเปลี่ยนสารสนเทศและความรู้ระหว่างบุคคลของผู้เรียน โดยการจัดการเรียนการสอนและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายสังคมออนไลน์จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถแลกเปลี่ยนความรู้และอภิปรายการเรียนรู้ร่วมกันกับเพื่อนในชั้นเรียนได้ (Senge, 1994) ซึ่งช่วยให้นักศึกษาเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลพร้อมทั้งเกิดการสร้างองค์ความรู้ที่ช่วยพัฒนางานและเพิ่มพูนสมรรถนะในการปฏิบัติงานของบุคคลให้มีศักยภาพสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้ กระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้ และพฤติกรรมการเรียนรู้เป็นทีมเพื่อการแลกเปลี่ยนความรู้บนเครือข่ายออนไลน์ ผู้วิจัยสามารถให้ข้อเสนอแนะเพื่อใช้ในการกำหนดแนวทางการแลกเปลี่ยนความรู้บนเครือข่ายออนไลน์ ได้ดังนี้

1. หน่วยงานทางด้านกิจกรรมนักศึกษาควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือแบ่งปันประสบการณ์ให้แก่นักศึกษาเพิ่มเติม นอกจากนี้ในระดับมหาวิทยาลัยควรมีการเชื่อมโยงและบูรณาการกระบวนการส่งเสริมและสนับสนุนการแลกเปลี่ยนความรู้ของนักศึกษาจากหน่วยงานหลาย ๆ ภาควิชาตามขอบเขตของภาระงานและความรับผิดชอบ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักศึกษา เช่น หน่วยงานในระดับหลักสูตร สาขาวิชา คณะวิชา ควรจัดอบรมถ่ายทอดความรู้และอบรมเชิงปฏิบัติการ

เกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ (Information Literacy) และทักษะดิจิทัล (Digital Literacy) พร้อมทั้งฝึกการประเมินทักษะของตนเองเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ การพูดคุยหรือปรึกษาด้านการเรียนการสอนบนเครือข่ายออนไลน์กับเพื่อนร่วมชั้นเรียนหรือต่างคณะสาขาวิชา พร้อมทั้งกำหนดนโยบาย กรอบความคิด ยุทธศาสตร์เพื่อขับเคลื่อนการรู้สารสนเทศและทักษะดิจิทัลที่ถูกต้องและเหมาะสมให้แก่นักศึกษา

2. แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบนเครือข่ายออนไลน์นั้นมหาวิทยาลัยควรส่งเสริมให้มีการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความรู้กันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน หรือระหว่างเพื่อน มีการแบ่งกลุ่มให้ผู้ที่สนใจในเรื่องเดียวกันร่วมแสดงความคิดเห็นหรือแบ่งปันข้อมูลต่างๆ บนแพลตฟอร์มออนไลน์เฉพาะเรื่อง มีการจดบันทึกความรู้ที่ได้จากการเรียนหรือการศึกษาข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศต่างๆ และมาแบ่งปันความรู้ที่ได้ให้เพื่อนฟัง มีการถ่ายทอดสด (Live) ให้ผู้ที่สนใจในเรื่องนั้น ๆ เข้าร่วมและแสดงความคิดเห็น รวมถึงการส่งเสริมให้มีการบันทึกการเรียนการสอนผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเข้าถึงย้อนหลังได้

References

- Aiamintra, K. (2020). **The impact of COVID-19 per-semester**. Retrieved July 1, 2022, from <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/872053>. [In Thai]
- Baj-Rogowska, A. (2017). Sentiment analysis of facebook posts: the uber case in **The proceedings of the 2017 IEEE Eighth International Conference on Intelligent Computing and Information Systems (ICICIS'17)**, Cairo, Egypt, 391-395.
- Boonprom, R. (2020). Digital learning platform: learning trends in the digital age. **Panyapat E-Journal**, 39(1), 84-89. [In Thai]
- Brockett, A. J. & Hiemstra, R. (1993). **Self-direction in adult learning**. San Francisco: Chapman and Hall.
- Buranawanna, N. (2008). **Development of learning center on the production of microbial fertilizer for students of the two schools Wat Srapratum**. Phitsanulok: Naresuan University. [In Thai]
- Chaibuth, D., Thongboonnak, K., Sankas, S., & Tantranont, N. (2015). The success factors in applying the use of information technology for collaborative learning development via online social network. **VRUResearch and Development Journal**, 10(2), 1-11. [In Thai]
- Chantape, W. (2010). **The development of blended training model with team learning to develop competency in instructional design with interdisciplinary integration model for elementary school teachers**. (Doctoral Dissertation, Ph.D. in Curriculum and Instruction, Silpakorn University). [In Thai]
- Deekarnkol, K., & Thammeter, T. (2015). The communication behaviors of a knowledge sharing via network model based on the self-directed learning approach to create team learning of educational personnel. **Veridian E-Journal**, 8(2), 1-14. [In Thai]
- Equitable Education Fund. (2021). **Exploring the impact of COVID-19, a major turning point in education**. Retrieved July 1, 2022, from <https://www.eef.or.th/article1-02-01-211/>. [In Thai]
- Gerduang, A., Khamchoo, C., & Phanwattanasakul, C. (2021). Guidelines for promoting learning in the 21st century society for higher education in Thailand. **Journal of MCU Ubon Review**, 6(1), 781-790. [In Thai]
- Hollins-Alexander, S. (2013). **Online professional development through virtual learning communities**. California: Corwin Press.

- Jane. (2009). A unilateral grading contract to improve learning and teaching. **College Composition and Communication**, 61(2), 244-268.
- Johnson D. & Johnson R. (1994). **Learning together and alone, cooperative, competitive, and individualistic learning**. Needham Heights: Prentice-Hall.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. **Educational and Psychological Measurement**, 30(3), 607–610.
- Makmeesub, D. (2010). **A study of critical thinking effects and learning achievement with blended learning by problem solving process in selection and utilization of instructional media subject of undergraduate students**. (Master's Thesis, M.Ed. in Educational Technology, Silpakorn University). [In Thai]
- Manthey. G. (2008). Attaining 21st century skills in a complex world. **Leadership**, 38(2), 15.
- Mathuros, S. (2021). Management of education in the online system in the new normal. **Rajapark Journal**, 15(40), 33-42. [In Thai]
- McConnell, T. J., Parker, J. M., Eberhardt, J., Koehler, M. J., & Lundeberg, M. A. (2013). Virtual professional learning communities: teachers' perceptions of virtual versus face-to-face professional development. **Journal of Science Education and Technology**, 22, 267-277.
- Mingsiritham, K. (2013). Social media: creative media for education. **Veridian E-Journal**, 6(1), 72-81. [In Thai]
- Muangtum, N. (2022). **Overview of social media use in 2022**, Retrieved July 1, 2022, from <https://www.everydaymarketing.co/trend-insight/social-media-insight-and-digital-stat-thai-2022-from-we-are-social/>. [In Thai]
- Phaophueng, S., & Bangthamai, E. (2016). The development of online knowledge sharing system on photography course to affect the creative thinking of undergraduate students. **Veridian E-Journal**, 9(2), 1349-1362. [In Thai]
- Senge. P. M. (1994). **The fifth discipline: the art and practice of the learning organization**. New York: Doubleday.
- Srichaisuwan, B., & Pipatjumrornkul, Y. (2016). Development of a learning centre for knowledge sharing by an online social network for vocational certificate students. **EAU Heritage Journal**, 6(2), 133-141. [In Thai]

- ThaiPR.net (2021). **PSU turning a new learning dimension to hybrid learning to cope with Covid-19 open an online system and courses to enhance hands-on skills**. Retrieved July 21, 2021, from <https://www.ryt9.com/s/prg/3225878?fbclid=IwAR2hJ3SA7XDJBZPYwMSHCmW7PlBGCaDmFivy2r9qwBJB38kTe6ga3uyrsxw>. [In Thai]
- Troussas, C., Virvou, M., Caro, J. & Espinosa, K. J. (2013). Multivariate clustering for group language learning in Facebook. In: Frontiers in artificial intelligence and applications in **The Proceedings of the 6th International Conference on Intelligent Interactive Multimedia Systems and Services**, 254, 80–88.
- Wattanabut, N., & Somabut, A. (2019). Development of learning environments on web-based to enhance digital literacy for college of local administration students. **Local Administration Journal**, 12(1), 111-128. [In Thai]